

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2006-2007

14 FÉVRIER 2007

Proposition de loi créant le Mémorial National du Fort de Huy

(Déposée par Mme Anne-Marie Lizin et M. Luc Paque)

DÉVELOPPEMENTS

Contexte historique

Comme d'autres lieux de mémoire, tels que le Fort de Breendonk et la Caserne Dossin — Musée juif de la Déportation et de la Résistance — à Malines, le Fort de Huy a joué un rôle important dans l'histoire de notre pays.

C'est essentiellement en raison de son utilisation en tant que camp de détention par les Allemands durant la deuxième guerre mondiale qu'il constitue un témoignage de la déportation et de la résistance pour plusieurs générations. Le Fort de Huy est resté intact depuis cette époque.

À l'initiative de Guillaume d'Orange, la construction du Fort a commencé en 1818. Celle-ci s'est terminée en 1923.

Le Fort est un monument imposant. En effet, conçu pour abriter 600 hommes, il s'étend sur 148 mètres face à la Meuse et de l'autre côté, il surplombe la ville. Le Fort, quadrilatère en pierre calcaire, est doté de nombreuses meurtrières et bouches à feu pour les canons, lesquelles n'ont jamais été utilisées dans un conflit armé.

En remplacement du document n° 3-2067/1 distribué précédemment.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2006-2007

14 FEBRUARI 2007

Wetsvoorstel tot oprichting van het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Hoei

(Ingediend door mevrouw Anne-Marie Lizin en de heer Luc Paque)

TOELICHTING

Historische context

Zoals andere gedenkplaatsen, bijvoorbeeld het Fort van Breendonk en de Dossinkazerne — het Joods Museum van Deportatie en Verzet — in Mechelen, heeft het Fort van Hoei een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van ons land.

Vooraf vanwege het gebruik ervan als gevangenenkamp door de Duitsers in de Tweede Wereldoorlog is het voor verscheidene generaties een getuigenis van de deportatie en het verzet. Sinds die tijd is het Fort van Hoei niet meer veranderd.

In 1818 is op initiatief van Willem van Oranje aan de bouw van het Fort begonnen. In 1923 was het af.

Het Fort is een indrukwekkend monument. Het is immers ontworpen om onderdak te bieden aan 600 personen, het strekt zich uit over 148 meter langs de Maas en aan de andere kant torent het boven de stad uit. Het Fort vormt een vierhoek en is uit kalksteen opgetrokken. Het telt talrijke schietgaten en vuurmonden, die echter bij een gewapend conflict nooit werden gebruikt.

Ter vervanging van het vroeger rondgedeelde stuk nr. 3-2067/1.

Remis à l'État belge en 1831, il devient prison d'état en 1848 pour les 17 principaux condamnés de Risquons tout et leurs complices.

Le Fort est revendu à la ville de Huy en 1873 puis récupéré par l'État en 1880 pour être réintégré dans le système de défense de la Meuse.

En 1914, trop faible pour résister à l'ennemi, le Fort de Huy devint un camp de discipline allemand à l'usage de ses propres troupes. Un centre d'hébergement pour prisonniers russes s'installa également en ces murs.

En 1920, le ministère de la Défense Nationale y installe une école régimentaire du 14e de Ligne et en 1937, le 6e Chasseurs Ardennais, dans un but défensif en prévision du conflit qui s'annonce.

Toutefois, le 10 mai 1940, ils furent contraints de s'effacer devant l'envahisseur. Le Fort de Huy devint alors un camp de détention pour plus de 1 200 mineurs français et plus de 6 000 patriotes belges et de différentes nationalités liées à des pays dont la plupart sont actuellement membres de l'Union européenne. Ils étaient arrêtés soit pour faits de résistance ou comme otages en raison d'actes de résistance. Plusieurs d'entre eux furent y également incarcérés dans le cadre de l'opération Sonnenwende (Solstice d'été).

Ainsi, durant la seconde guerre mondiale, de mai 1940 au 5 septembre 1944, le Fort fût transformé par les Allemands, sous le contrôle de la Gestapo, en camp de détention, centre de triage, étape dans le chemin vers les principaux camps de concentration nazis, dont Vught, Auschwitz, Buchenwald, Dachau ou Neuengamme.

Entre septembre 1944 et décembre 1946, le ministère de la Justice belge y installa un centre d'internement des inciviques durant la seconde guerre mondiale.

Depuis le 5 avril 1972, le Fort de Huy est un monument classé.

En 1973, l'État cède le Fort à la Ville de Huy pour un franc symbolique.

Le Fort étant resté en l'état depuis sa création et très certainement depuis la fin de la deuxième guerre mondiale, il offre un authentique témoignage des événements civils et militaires importants qui ont marqué l'histoire de notre pays et particulièrement ceux qui s'y sont déroulés pendant l'époque nazie. Pour ces raisons, il doit faire partie des sites reconnus comme lieux de mémoire et doit être sauvegardé afin d'être transmis aux générations futures.

In 1831 werd het aan de Belgische Staat overgedragen en in 1848 werd het een rijksgevangenis voor de 17 belangrijkste veroordeelden van Risquons tout en hun medeplichtigen.

In 1873 wordt het Fort aan de stad Hoei verkocht, vervolgens komt het in 1880 weer in het bezit van de Staat om te worden opgenomen in de verdedigingslinie van de Maas.

In 1914 blijkt het Fort van Hoei te zwak om de vijand te weerstaan en wordt het een Duits tuchtkamp voor de eigen troepen. Er was toen ook een verblijfscentrum voor Russische gevangenen in ondergebracht.

In 1920 vestigt het ministerie van Landsverdediging er een regimentsschool van de 14e Linie en in 1937 brengt het er het 6e Ardense Jagers onder in het kader van het toenmalig defensiebeleid en in het vooruitzicht van het naderende conflict.

Op 10 mei 1940 moesten onze troepen echter wijken voor het oprukkende Duitse leger. Het Fort van Hoei wordt dan een gevangenenkamp voor meer dan 1200 Fransen en meer dan 6000 vaderlandslievenden uit België en uit diverse landen waarvan de meeste nu lid zijn van de Europese Unie. Ze waren gearresteerd wegens verzetsdaden of als gijzelaars opgepakt bij wijze van represaille voor verzetsdaden. Verscheidene anderen werden er ook opgesloten naar aanleiding van de Sonnenwende-operatie.

Op die manier werd het Fort tijdens de Tweede Wereldoorlog, van mei 1940 tot 5 september 1944, onder toezicht van de Gestapo door de Duitsers veranderd in een gevangenenkamp, een selectiecentrum, een transitkamp op weg naar de belangrijkste naziconcentratiekampen, waaronder Vught, Auschwitz, Buchenwald, Dachau of Neuengamme.

Tussen september 1944 en december 1946 installeerde het Belgische ministerie van Justitie er een interneringscentrum voor collaborateurs van tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Sinds 5 april 1972 is het Fort van Hoei een beschermd monument.

In 1973 staat de Staat het Fort voor een symbolische frank af aan de Stad Hoei.

Aangezien het Fort sedert zijn oprichting en zeker sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog in zijn oorspronkelijke staat bewaard is gebleven, biedt het een authentieke getuigenis van de belangrijke civiele en militaire gebeurtenissen in de geschiedenis van ons land, vooral die welke in het nazitijdperk plaatsvonden. Het moet daarom worden opgenomen in de lijst van oorden die erkend zijn als gedenkteken. Ook moet het beschermd worden om aan de toekomstige generaties overgedragen te kunnen worden.

Il est, par conséquent, légitime que soit créé le Mémorial national du Fort de Huy.

Anne-Marie LIZIN.
Luc PAQUE.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

CHAPITRE I

Disposition générale

Art. 1

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE II

Dispositions nouvelles

Art. 2

La présente loi crée un établissement public, sous la tutelle des ministres des Finances et de la Défense, jouissant de la personnalité civile, dénommé « Mémorial national du Fort de Huy ».

Art. 3

La mission de l'établissement est :

1° de veiller à la conservation perpétuelle des constructions et ouvrages du Fort, telles qu'elles seront délimitées sur un plan dressé par ses services, ainsi que de tous objets qui s'y trouvent;

2° de prendre toutes mesures utiles pour que le souvenir du Fort de Huy, ainsi que des événements qui s'y sont déroulés, demeure vivant dans l'esprit de la nation, stimule son esprit critique, favorise l'éducation et la compréhension de la jeunesse et transmet un message de tolérance et de respect des valeurs humaines.

Het Fort van Hoei uitbouwen tot een Nationaal Gedenkteken blijkt dus een verantwoord initiatief.

*
* *

WETSVOORSTEL

HOOFDSTUK I

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II

Nieuwe bepalingen

Art. 2

Bij deze wet wordt een openbare instelling opgericht onder het toezicht van de ministers van Financiën en van Landsverdediging, die rechtspersoonlijkheid geniet en die « Nationaal Gedenkteken van het Fort van Hoei » heet.

Art. 3

De taak van de instelling bestaat erin :

1° toe te zien op de bestendige bewaring van de gebouwen en de werken van het Fort, zoals die zijn beschreven op een door haar diensten opgesteld plan, alsook van de voorwerpen die zich erin bevinden;

2° alle nuttige maatregelen te nemen opdat de herinnering aan het Fort van Hoei, alsook aan de gebeurtenissen die er plaatsvonden, levendig blijft in de geest van de natie, haar kritische zin aanwakkert, de opvoeding en het begrip van de jeugd bevordert en een boodschap van tolerantie en eerbied voor de menselijke waarden overbrengt.

Art. 4

Les biens de l'établissement sont inaliénables.

Art. 5

Le Mémorial national du Fort de Huy est administré par un conseil d'administration, composé de quatorze membres.

Art. 6

Le Président du conseil d'administration est nommé par le Roi sur proposition du ministre de la Défense pour une durée de quatre ans.

Le Vice-Président du conseil d'administration est nommé par le Roi sur proposition du ministre ayant la Régie des Bâtiments dans ses attributions pour une durée de quatre ans.

Les quatorze membres du conseil d'administration sont nommés par le Roi pour une durée de quatre ans.

Le Gouverneur de la Province de Liège est de plein droit administrateur du Mémorial national du Fort de Huy, il peut se faire représenter.

Le Bourgmestre de la Ville de Huy est de plein droit administrateur du Mémorial national du Fort de Huy, il peut se faire représenter.

Un membre est nommé sur proposition de la Communauté française.

Un membre est nommé sur proposition de la Communauté flamande.

Un membre est nommé sur proposition de la Communauté germanophone.

Un membre est nommé sur proposition de la Région wallonne.

Trois membres sont nommés sur proposition du ministre de la Défense, ils sont sélectionnés sur la base de leurs qualités morales et doivent avoir témoigné d'un attachement indéfectible aux valeurs de la démocratie.

Trois membres sont nommés sur proposition du ministre ayant la régie des Bâtiments dans ses attributions, ils sont sélectionnés sur base de leurs qualités morales et doivent avoir témoigné d'une maîtrise du savoir-faire technique adapté à la restauration et la rénovation de bâtiments de ce type.

Art. 4

De goederen van de instelling zijn onvervreemdbaar.

Art. 5

Het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Hoei wordt bestuurd door een raad van bestuur samengesteld uit veertien leden.

Art. 6

De voorzitter van de raad van bestuur wordt benoemd door de Koning op voordracht van de minister van Landsverdediging voor een duur van vier jaar.

De Ondervoorzitter van de raad van bestuur wordt benoemd door de Koning op voorstel van de minister die bevoegd is voor de Regie der Gebouwen, voor een duur van vier jaar.

De veertien leden van de raad van bestuur worden benoemd door de Koning voor een duur van vier jaar.

De Gouverneur van de provincie Luik is van rechtswege bestuurder van het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Hoei, hij kan zich laten vertegenwoordigen.

De Burgemeester van de stad Hoei is van rechtswege bestuurder van het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Hoei, hij kan zich laten vertegenwoordigen.

Een lid wordt benoemd op voordracht van de Franse Gemeenschap.

Een lid wordt benoemd op voordracht van de Vlaamse Gemeenschap.

Een lid wordt benoemd op voordracht van de Duitstalige Gemeenschap.

Een lid wordt benoemd op voordracht van het Waals Gewest.

Drie leden worden benoemd op voordracht van de minister van Landsverdediging, zij worden gekozen op basis van hun morele kwaliteiten en moeten blijk hebben gegeven van een onwankelbare verknochtheid aan de waarden van de democratie.

Drie leden worden benoemd op voordracht van de minister die bevoegd is voor de Regie van de Gebouwen, zij worden gekozen op basis van hun morele kwaliteiten en moeten blijk hebben gegeven van technische kennis betreffende de restauratie en renovatie van dit soort gebouwen.

Le conservateur en chef du Musée royal de l'Armée et d'Histoire militaire est de plein droit administrateur du Mémorial national du Fort de Huy.

L'Inspecteur général des Finances au Corps inter-fédéral de l'Inspection des Finances est de plein droit associé aux travaux du conseil d'administration. Il peut se faire représenter.

Art. 7

Le conseil a tous les pouvoirs d'administration utiles à la réalisation du but de l'établissement.

Art. 8

Le président et le vice-président ont voix délibérative.

Le président et le vice-président sont chargés de tous les actes de l'administration journalière. Ils ont en outre tous les pouvoirs qui leur sont délégués par le conseil.

Le conseil nomme le personnel de l'établissement et fixe les émoluments.

Le président et le vice-président peuvent déléguer à un membre du personnel une partie de leurs attributions relatives à la gestion journalière.

Art. 9

Le conseil établit un règlement qui est soumis à l'approbation d'un arrêté royal.

Art. 10

Les ressources de l'établissement sont constituées :

1° par le produit du droit d'entrée qui pourra être exigé de certaines catégories de visiteurs;

2° par les dons et legs immobiliers que l'établissement pourra être autorisé à accepter conformément à l'article 910 du Code civil;

3° par une subvention de l'État portée annuellement au budget de la défense nationale;

4° par une subvention de l'État portée annuellement au budget de la Régie des Bâtiments

De hoofdconservator van het Koninklijk Museum van het Leger en van de Krijgsgeschiedenis is van rechtswege bestuurder van het Nationaal Gedenkteken van het Fort van Hoesel.

De inspecteur-generaal van Financiën bij het Inter-federaal Korps van de Inspectie van Financiën is van rechtswege betrokken bij de werkzaamheden van de raad van bestuur. Hij kan zich laten vertegenwoordigen.

Art. 7

De raad beschikt over alle bevoegdheden van bestuur dienstig voor de verwezenlijking van het doel van de instelling.

Art. 8

De voorzitter en de Ondervoorzitter hebben een beslissende stem.

De voorzitter en de Ondervoorzitter zijn belast met al de handelingen van dagelijks bestuur. Zij beschikken bovendien over alle bevoegdheden die hen door de raad worden overgedragen.

De raad benoemt het personeel van de instelling en stelt zijn bezoldiging vast.

De voorzitter en de Ondervoorzitter kunnen aan een lid van het personeel een deel van hun bevoegdheden inzake het dagelijks bestuur overdragen.

Art. 9

De raad stelt een reglement op dat aan de goedkeuring door koninklijk besluit is onderworpen.

Art. 10

De inkomsten van de instelling worden gevormd :

1° uit de opbrengst van het toegangsgeld, dat van zekere categorieën van bezoekers zal kunnen worden gevraagd;

2° uit de onroerende schenkingen en legaten welke de instelling gemachtigd zal zijn te ontvangen overeenkomstig artikel 910 van het Burgerlijk Wetboek;

3° uit een toelage van de Staat die jaarlijks op de begroting van Landsverdediging wordt uitgetrokken;

4° uit een toelage van de Staat die jaarlijks op de begroting van de Regie der Gebouwen wordt uitgetrokken;

5° par les subsides des provinces, communes ou des entités fédérées.

Art. 11

Le conseil établit annuellement le budget de l'établissement et fixe les règles relatives aux dépenses. Le compte des opérations de l'établissement est soumis annuellement au contrôle de la Cour des Comptes.

Art. 12

Les fonctionnaires de l'administration des domaines auront la qualité pour donner force authentique aux actes intéressant l'établissement.

CHAPITRE III

Entrée en vigueur

Art. 13

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Le 25 janvier 2007.

Anne-Marie LIZIN.
Luc PAQUE.

5° uit de subsidies van de provincies, gemeenten of deelgebieden.

Art. 11

De raad maakt jaarlijks de begroting van de instelling op en bepaalt de regels betreffende de uitgaven. De rekening van de verrichtingen van de instelling wordt jaarlijks aan het toezicht van het Rekenhof onderworpen.

Art. 12

De ambtenaren van het bestuur der domeinen zijn bevoegd om authentieke kracht te geven aan de akten die de instelling aanbelangen.

HOOFDSTUK III

Inwerkingtreding

Art. 13

Deze wet treedt in werking op de dag van zijn bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

25 januari 2007.